

Investigating the relationship between multicultural management and sports in schools

Atefeh Khodabakhshi¹ | Zynalabedin Fallah^{2✉} | Amir Montazeri³ | Taher Bahlekeh⁴

1. Ph.D. Candidate, Department of Physical Education, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran. E-mail: atefekhodabakhshi63@gmail.com
2. Corresponding author, Department of Physical Education, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran. E-mail: zy.fallah@gmail.com
3. Department of Physical Education, University of Neyshabur, Neyshabur, Iran. E-mail: a.montazeri@gmail.com
4. Department of Physical Education, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan. E-mail: t.bahlekeh@gmail.com

Article Info	ABSTRACT
Article type: Research Article	Objective: The purpose of the current research was to investigate the relationship between the multicultural management and sports in schools.
Article history: Received 22 August 2023 Revised 25 September 2023 Accepted 10 October 2023 Published 23 October 2023	Methods: which was done using a descriptive-correlation method. the statistical population of the quantitative part of the study included all the physical education teachers of the country (N=34000). The statistical sample in this study was considered to be 380 people according to the Karjesi and Morgan table, and the sampling was done using the random cluster method. The data needed to identify the components and analyze the measurement model were collected using a researcher-made questionnaire, after obtaining validity (face, content and structure) and validation. To calculate the reliability of the tool using Cronbach's alpha method ($\alpha = 0.91$) and to analyze the data, from the methods Exploratory and confirmatory factor analysis and structural equations were used. Data analysis was done using SPSS and Lisrel software.
Keywords: multicultural management human resources management physical education teachers school sports	Results: The results showed that the economic dimension of supply chain dimensions has the greatest. Examining and testing the structural equation model of the research showed that the general indicators of fit are in a suitable and favorable condition. So, the antecedent variable of multicultural management has a positive and significant effect on the variable of multicultural management process. Also, the variable of multicultural management process has a positive and significant effect on the variable the results of multicultural management. In addition, the indirect effect of the antecedent variable of multicultural management on the outcome variable of multicultural management was significant, and in the meantime, the variable of multicultural management process played a mediating role.
	Conclusions: Therefore, the administrators and senior managers and decision-makers of the Ministry of Education should have a special look at multicultural schools and by strengthening and equipping these schools in a fair manner, they should create empathy in the country and prevent suspicions of ethnic discrimination.

Cite this article: Khodabakhshi, Atefeh. Fallah, Zynalabedin. Montazeri, Amir. Bahlekeh, Taher. (2023). Investigating the relationship between multicultural management and sports in schools. *Jahesh*, 1 (1), 16-25.

بررسی رابطه مدیریت چند فرهنگی با ورزش در مدارس

عاطفه خدابخش^۱ | زین العابدین فلاح^۲ | امیر منتظری^۳ | طاهر بهلکه^۴

۱. دانشجوی دکتری، گروه تربیت بدنی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران. رایانامه: atefehkhodabakhshi63@gmail.com

۲. نویسنده مسئول، گروه تربیت بدنی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران. رایانامه: zy.fallah@gmail.com

۳. گروه تربیت بدنی، دانشگاه نیشابور، نیشابور، ایران. رایانامه: a.montazeri@gmail.com

۴. گروه تربیت بدنی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران. رایانامه: t.bahlekeh@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۶/۸</p> <p>تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۷/۳</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۷/۱۸</p> <p>تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۸/۱</p> <p>کلیدواژه‌ها: مدیریت چندفرهنگی مدیریت منابع انسانی معلمان تربیت بدنی ورزش مدارس</p>	<p>هدف: هدف از انجام پژوهش حاضر بررسی رابطه مدیریت چند فرهنگی با ورزش در مدارس بود.</p> <p>روش پژوهش: که به روش توصیفی - همبستگی انجام شد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه معلمان تربیت بدنی کشور ($N=34000$) بود، نمونه آماری در این پژوهش با توجه به جدول کرجسی و مورگان تعداد ۳۸۰ نفر در نظر گرفته شد که نمونه‌گیری با استفاده از روش خوشه‌ای تصادفی انجام پذیرفت. داده‌های مورد نیاز برای شناسایی مؤلفه‌ها و تحلیل مدل اندازه‌گیری با استفاده از پرسش‌نامه محقق ساخته، پس از اخذ روایی (صوری، محتوا و سازه) و اعتبارسنجی، گردآوری شد. برای محاسبه پایایی ابزار از روش آلفای کرونباخ ($\alpha=0/91$) و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از روش‌های تحلیل عاملی اکتشافی، تأییدی و معادلات ساختاری استفاده شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار اس پی اس اس و نرم‌افزار لیزرل انجام پذیرفت..</p> <p>یافته‌ها: بررسی و آزمون مدل معادله ساختاری پژوهش نشان داد، شاخص‌های کلی برازش در وضعیت مناسب و مطلوبی قرار دارند. به طوری که، متغیر پیشایند مدیریت چندفرهنگی اثر مثبت و معنی‌داری بر متغیر فرایند مدیریت چندفرهنگی دارد. همچنین، متغیر فرایند مدیریت چندفرهنگی، اثر مثبت و معنی‌داری بر متغیر نتایج مدیریت چندفرهنگی دارد. به علاوه، اثر غیرمستقیم متغیر پیشایند مدیریت چندفرهنگی بر متغیر نتایج مدیریت چندفرهنگی معنی‌دار بود و در این میان، متغیر فرایند مدیریت چندفرهنگی نقش میانجی را ایفا می‌کرد.</p> <p>نتیجه‌گیری: بنابراین باید متصدیان و مدیران فوقانی و تصمیم‌گیر وزارت آموزش و پرورش نگاه ویژه‌ای به مدارس چندفرهنگی داشته باشند و با تقویت و تجهیز این مدارس به صورت عادلانه باعث ایجاد همدلی در کشور و جلوگیری از شائبه‌های تبعیض قومیتی شوند.</p>

استناد: خدابخش، عاطفه، فلاح، زین‌العابدین، منتظری، امیر، بهلکه، طاهر. (۱۴۰۲). بررسی رابطه مدیریت چند فرهنگی با ورزش در مدارس. جهش، ۱ (۱)،

۱۶-۲۵

© نویسندگان.

ناشر: واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی.

مقدمه

وجود تنوع نژادی، قومی، فرهنگی، آداب و رسوم و زبان در بسیاری از کشورها، نظام آموزشی و معلمانشان را متعهد نمود تا دانش، آموزش چند فرهنگی خود را گسترش داده تا از این طریق به هدف دلخواه خود که همانا تربیت افراد دارای توانائی‌های مواجهه با مسائل چندفرهنگی است، نائل شوند. افرادی که نسبت به فرهنگ‌های دیگر احترام و ارزش قائلند و وجود آن‌ها را مقوم فرهنگ خود و باعث پیشرفت و تعالی نوع بشر قلمداد می‌کنند. هرچند موفقیت و شکست این رویکرد خود وابسته به آماده‌سازی اثربخش معلمان است که بایستی دانش و مهارت تدریس با چنین رویکردی را کسب کرده باشند (لیو، ۲۰۲۰). از جمله ویژگی‌ها شاخص کشور ما، تنوع قومی و فرهنگی است. وجود تنوع قومی و فرهنگی در جامعه‌ی ایران می‌تواند به‌عنوان یک فرصت و پتانسیل برای توسعه‌ی اجتماعی و فرهنگی و توسعه در سایر زمینه‌ها گردد و در مقابل در اثر اعمال سیاست‌ها و مدیریت‌های ناصحیح می‌تواند زمینه را برای بروز تهدیدهای جدی ایجاد نماید.

از این رو، لزوم روی آوردن به مدیریت تعلیم و تربیت با رویکرد چند فرهنگی در کشور آشکار می‌گردد تا زمینه را برای مشارکت‌پذیری عمومی، رهایی از تعصبات قومی و نژادی، گسترش عدالت آموزشی و تربیتی، تحقق حقوق شهروندی و درنهایت انسجام و توسعه‌ی فرهنگی و اجتماعی فراهم سازد (پورموسوی و همکاران، ۱۳۹۹). جنبه‌های فرهنگی، تاریخی و اجتماعی در رشد فرد اهمیت بسیار دارد و در باور و روان آدمی تأثیر می‌گذارد. فرهنگ، رفتار و نگرش و ارزش‌های انسانها را شکل می‌دهد. احترام به تفاوت‌های قومی باید به انسجام اجتماعی کمک کند؛ نه آن را نابود کند. بیشتر اعضای گروه‌های قومی خواهان جدایی نیستند، اما به شدت خواستار آن هستند که تاریخ و فرهنگ آنها به بخش اصلی برنامه‌های آموزشی و جامعه بزرگتر تبدیل شود (افضلی و همکاران، ۱۴۰۱). هر اندازه که جامعه، محیطی را فراهم کند که در آن تمام گروه‌های قومی بتوانند رشد کنند و در شکل‌دهی نهادهای عمومی نقش داشته باشند، خصومت‌ها نیز کاهش خواهد یافت و جامعه از مبنایی غنی از سنت‌ها و فرهنگ‌های قومی بهره‌مند خواهد شد. در واقع، در فضایی که انواع ظرفیت‌های انسانی نه سانسور و نه نادیده گرفته می‌شوند، بلکه ارزشمند نیز تلقی می‌شوند، وحدت شکوفا می‌گردد (حمیدی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۸).

دیدگاه‌های مختلفی درباره فرهنگ و ماهیت آن وجود دارد که هر دیدگاه، الگوهای خاصی از آموزش و تربیت را عرضه می‌کند. به طور کلی، تمامی این دیدگاه‌ها را می‌توان در دو دسته طبقه‌بندی کرد. الگوی اول که نگاه کلاسیک است، فرهنگ را شامل باورها، اعتقادات، آداب و رسوم، احساسات و جهت‌گیری‌هایی می‌داند که بین افراد و گروه‌های مختلف یک جامعه، مشترک هستند. این نگاه درصدد ارائه الگوی فرهنگی یکسانی برای تمامی اعضای جامعه است. چنین الگویی صرفاً درصدد توسعه و ترویج یک الگوی غالب و یکنواخت فرهنگی است، الگوی دوم، نگاه نوین به مسئله فرهنگ است که براساس آن، فرهنگ همراه با گوناگونی‌ها و تفاوت‌های آن تعریف می‌شود. براساس این الگو، اگرچه افراد و گروه‌های متعلق به یک جامعه از اشتراکات فرهنگی برخوردارند، تفاوت‌هایی نیز از نظر قومی، مذهبی، نژادی، جغرافیایی و تاریخی دارند (شیرکوه و همکاران، ۱۳۹۵). براساس این نگاه، در یک جامعه باید تمامی صداهای مختلف شنیده شود و شرایطی برای رشد و پیشرفت و همچنین همزیستی مسالمت‌آمیز آنها فراهم شود. وظیفه نظام آموزشی نیز توجه و احترام به تمامی فرهنگ‌ها و کمک به توسعه و ترویج تمامی آنها همراه با فرهنگ رسمی و مشترک است. اصطلاحاً به چنین فرایندی، آموزش چندفرهنگی گفته می‌شود (والیما و یلیجوجکی^۱، ۲۰۱۸). آموزش چندفرهنگی تلاشی برای رها ساختن فراگیران از محدودیت‌های قوم‌مدارانه و آگاه کردن آنان از برخورد فرهنگ‌ها، جوامع و راه‌های زندگی و تفکر دیگران است. هدف غایی این آموزش همین است که دانش آموز به دور از هرگونه تعصب و پیش‌داوری به جهان بنگرد و بتواند تنوع و غنای آن را کشف کند (لیو^۲، ۲۰۲۰).

بر اساس مدیریت چندفرهنگی بایستی از پتانسیل و توانمندی هر یک از خرده‌فرهنگ‌ها نهایت بهره‌مندی را در جهت تقویت فرهنگ ملی نمود. مدیریت و رهبری چند فرهنگی گرایشی است که شامل دیدگاه‌های فرهنگی، درک کردن تفاوت‌ها، ارزش مشارکت‌های منحصر به فرد گروه‌های گوناگون و ترویج یادگیری از جهت‌های بسیار است. مدیریت چند فرهنگی مردم را به حفظ هویت فرهنگی‌شان و هم‌زمان با آن به شرکت کردن و کمک کردن به جامعه‌ی بزرگ‌تر تشویق می‌کند (پورموسوی و همکاران،

¹ Valimaa & Ylijoki

² Liu

۱۳۹۹). با توجه به اینکه تعلیم و تربیت چندفرهنگی در پی تحقق تنوع فرهنگی و حق طبیعی انسان‌ها برای دستیابی به فرصت‌های برابر آموزشی است؛ از این رو اهمیت نقش معلمان در این فرآیند، ضرورت آگاهی بخشی به معلمان و برانگیختن آن‌ها به تأیید تنوع فرهنگی و رشد ارزش‌های مثبت نسبت به گروه‌های اقلیت برجسته می‌گردد (حمیدی زاده و همکاران، ۱۳۹۷). معلمانی که در تدریس خود تنها بر روی تجربیات فرهنگ غالب در جامعه تمرکز می‌کنند و به میزان زیادی از تجربیات فرهنگ‌ها و تاریخ سایر گروه‌های قومی، نژادی، فرهنگی، زبانی و مذهبی صرف‌نظر می‌کنند، پیامدهای منفی را برای هر دو گروه دانش‌آموزی فرهنگ غالب و اقلیت به همراه می‌آورند؛ زیرا احساس غلط برتری دانش‌آموزان، فرهنگ غالب را تقویت کرده و تصور گمراه‌کننده‌ای از رابطه‌ی آن‌ها با سایر گروه‌های قومی و نژادی ایجاد می‌کنند. فرصت بهره‌وری از دانش و روشن‌بینی که می‌تواند به واسطه‌ی مطالعه و تجربه‌ی سایر فرهنگ‌ها و گروه‌ها به دست آید را از آن‌ها می‌گیرند. همچنین فرصت دیدن فرهنگشان را از دیدگاه سایر فرهنگ‌ها و گروه‌ها را نیز آن‌ها سلب می‌کنند (گاتمن^۱، ۲۰۰۴). معلمان باید نیازهای فرهنگی و زبانی دانش‌آموزان مختلف را به آنها یادآور شوند و بدانند که این نیازها در نظام تک فرهنگی و تک‌زبانی برآورده نمی‌شود. همچنین با شناسایی توانایی‌ها و استعدادهای دانش‌آموزان و بکارگیری آنها در فرآیند یادگیری فرصت‌های یکسان برای تمامی دانش‌آموزان از فرهنگ‌های مختلف را فراهم آورند (بانکز و گرانت^۲، ۲۰۱۷).

رابطه اجتناب‌ناپذیری میان فرهنگ، آموزش و پرورش و ورزش وجود دارد. آموزش و ورزش، دو جزء عمده جامعه ما هستند. تعامل این دو با یکدیگر و البته مشارکت با نهادهای دیگر، معمولاً به‌عنوان فرهنگ و جامعه شناخته می‌شود. به این ترتیب آموزش و ورزش نظری، هر کدام بدون دیگری خنثی هستند زیرا آن‌ها دارای ارزش‌های ضمنی هستند؛ که ترکیب آن‌ها در فرهنگ و جامعه به رسمیت شناخته می‌شود. ترکیب ورزش، و آموزش و پرورش به این معنی است که جامعه و فرهنگ آن‌ها را قانونی می‌داند و به آن‌ها ارزش و جایگاه قائل است (ساسنا^۳، ۲۰۱۱). پس از اینکه فرد در دوران کودکی و نوجوانی در محیط خانوادگی و محلی هویت خود را کسب کرد و فرهنگ قومیتش درونی سازی شد؛ زمانی که به مدرسه و به محیط چندفرهنگی وارد می‌شود و در مدرسه و کلاس درس تربیت‌بدنی و ورزش و همچنین تیم‌های ورزشی که به احتمال زیاد افرادی با هویت‌های فرهنگی مختلف در آن عضو هستند پا می‌گذارد، ورزش می‌تواند نقشی به‌عنوان ابراز هویت فرهنگی خود و غنی‌تر کردن آن مورد استفاده قرار گیرد و یا شرایطی را برای تطبیق با محیط چند فرهنگی و ذوب در آن محیط به وجود آورد (مقبولی، ۱۳۹۱). برای تحقق رویکرد آموزشی چندفرهنگی، دست‌کم به دو شکل در محتوای برنامه درسی می‌توان عمل کرد، طراحی برنامه درسی چندفرهنگی به صورت درس مجزا یا تلفیق چندفرهنگی با سایر برنامه‌های درسی موجود (خاکباز، ۲۰۲۰) که ساعت ورزش در مدارس نیز از این مقوله مستثنی نیست؛ ساعت ورزش در مدارس مانند دیگر کلاس‌های درسی در بخش‌های مختلف جغرافیایی کشور از دانش‌آموزان با نژادها، اقوام، زبان، مذاهب و با تفاوت‌های فرهنگی مختلف تشکیل شده است که مدیریت این کلاس‌ها نیاز به تجربه و الگوی مناسب توسط مدیران و معلمان مدارس دارد؛ لذا سؤالی که در این رابطه مطرح می‌شود، این است که، برنامه درسی و به‌ویژه برنامه درسی تربیت و ورزش فاقد ارزش‌های چند فرهنگی و معلم‌های ورزش فاقد مهارت‌های آموزش چندفرهنگی چگونه می‌تواند در جامعه چند فرهنگی ایران رسالت آموزشی خود را به‌طور شایسته به سامان رساند؟ لذا این تحقیق کوشش دارد در جهت حصول به این هدف و برقرار کردن نظامی که آموزش چندفرهنگی ورزش مدارس را در دستور کار خود دارد، لایه‌های ناشناخته آموزش چندفرهنگی را از طریق کاوش در اسناد، افکار و نگرش‌های تخصصی شناسایی نموده و برای تصمیم‌سازان برنامه درسی، یاری رسان باشد. لذا، مسئله مهم این تحقیق عبارت است از اینکه، آیا رابطه الگوی مدیریت چندفرهنگی با ورزش در مدارس وجود دارد؟ الگویی که، نیاز امروز و فردای تعلیم و تربیت کشورمان به معنی عام و نظام برنامه درسی تربیت‌بدنی و ورزش مدارس به‌طور خاص باشد؟

^۱ Gutmann

^۲ Banks & Grant

^۳ Saxena

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر با توجه به هدف اصلی آن که بررسی رابطه الگوی مدیریت چند فرهنگی با ورزش در مدارس بود، از نوع پژوهش‌های کاربردی است و بر اساس ماهیت، از نوع پژوهش‌های کمی است. بر اساس شیوه گردآوری داده‌ها، نوع پژوهش توصیفی - پیمایشی است و از نظر روش انجام تحلیل داده‌ها، در حیطه پژوهش‌های تحلیلی - همبستگی قرار دارد؛ جامعه آماری پژوهش شامل کلیه معلمان تربیت‌بدنی کشور بود که بر اساس آمار معاونت پرورشی و تربیت‌بدنی وزارت آموزش و پرورش در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ برابر با ۳۴۰۰۰ نفر بود ($N=34000$)، نمونه آماری براساس جدول کرجسی مورگان ۳۸۴ نفر در نظر گرفته شد که با توجه به گستردگی جغرافیایی و عدم دسترسی به تمام افراد نمونه آماری، انتخاب نمونه با استفاده از روش خوشه‌ای غیر تصادفی در دسترس انجام پذیرفت؛ بدین منظور پنج منطقه جغرافیایی یعنی شمال، جنوب، مرکز، شرق و غرب به ترتیب ادارات آموزش و پرورش استان‌های گلستان، خوزستان، تهران، خراسان رضوی و استان لرستان انتخاب شدند، محقق در مرحله تحلیل عاملی اکتشافی با هماهنگی با سرگروه‌های تربیت‌بدنی و توزیع پرسش‌نامه به شکل الکترونیکی در بین گروه‌های مجازی دبیران تربیت‌بدنی در نهایت ۳۴۶ پرسشنامه جهت انجام تجزیه و تحلیل جمع‌آوری کرد؛ پس از انجام مرحله اول، در تحلیل عاملی تأییدی (به منظور آزمون مدل پژوهش) با تکرار روندی مانند مرحله اول در نهایت تعداد ۳۳۲ پرسشنامه جمع‌آوری گردید.

جمع‌آوری اطلاعات موردنیاز پژوهش از طریق پرسشنامه محقق ساخته مدیریت چند فرهنگی ورزش مدارس مشتمل بر ۵۱ گویه، انجام شد. پرسش‌نامه از نوع مقیاس پنج ارزشی لیکرت بود که در پیوستاری از ۱ (بسیار کم) تا ۵ (بسیار زیاد) طراحی گردید. برای تأیید روایی صوری پرسش‌نامه‌ها از نظرات ۱۳ تن از اساتید مدیریت ورزشی استفاده شد و برای بررسی روایی محتوا^۱ پرسش‌نامه‌ها نیز، از ضریب نسبی محتوا^۲ استفاده گردید؛ همچنین میزان پایایی پرسش‌نامه پژوهش در یک مطالعه راهنما و در نمونه‌ای به تعداد ۳۰ نفر، با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد که ضریب محاسبه شده برای کل سؤالات پرسشنامه ۰/۹۱ به دست آمد که نشان‌دهنده میزان بالای پایایی پرسش‌نامه پژوهش می‌باشد. پس از تأیید روایی صوری و محتوا و تأیید پایایی پرسش‌نامه‌ها و همچنین تعیین حجم نمونه آماری پژوهش، پرسش‌نامه‌ها در قالب فایل الکترونیک تهیه شد و با کمک سرگروه‌های آموزشی درس تربیت‌بدنی استان‌ها، پرسش‌نامه‌ها به‌طور تصادفی توزیع شد. اطلاعات حاصل از این بخش، جهت تأیید روایی سازه ابزارها و بررسی برازش مدل مفهومی پژوهش، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. به‌منظور سازمان دادن، خلاصه کردن، طبقه‌بندی نمرات خام و توصیف ویژگی‌های نمونه از آمار توصیفی استفاده شد به‌منظور شناسایی و دسته‌بندی عامل‌های مدیریت چند فرهنگی ورزش مدارس، از روش تحلیل عاملی اکتشافی با چرخش متعامد و برای بررسی رابطه بین متغیرها و بررسی روایی سازه از روش تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد؛ همچنین برای تعیین ارتباط و پیش‌بینی سهم و نقش متغیرهای پنهان بیرونی بر متغیرهای پنهان درونی از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز با استفاده از نرم افزارهای اسپس اس اس^۳ نسخه ۲۲ و لیزرل نسخه ۸/۸ انجام پذیرفت.

یافته‌های پژوهش

در جدول شماره ۱ و ۲، توزیع پاسخ دهندگان پژوهش و اطلاعات جمعیت شناختی نمونه آماری تحقیق درج شده است. نتایج حاصل از جدول نشان داد ۵۲ درصد از پاسخ‌دهندگان را مردان و ۴۸ درصد نمونه آماری پژوهش را زنان تشکیل دادند؛ همچنین از لحاظ سطح تحصیلات پاسخ‌دهندگان با مدرک تحصیلی کارشناسی، بالاترین فراوانی (۱۷۳) و مدرک دکتری (۲۳)، کمترین فراوانی را به خود اختصاص داده‌اند. از لحاظ سابقه شغلی نیز بیشترین فراوانی مربوط به طبقه ۵ تا ۱۰ سال با ۱۲۳ نفر و کمترین فراوانی مربوط به طبقه بیشتر از ۲۰ سال با ۵۸ نفر فراوانی بود.

1. Content Validity

2. Content Validity Ratio (CVR)

3. SPSS

جدول ۱. توزیع پاسخ‌دهندگان پژوهش براساس استان‌های کشور

ویژگی جمعیت شناختی	وضعیت	تعداد	درصد
استان (تأییدی)	تهران	۱۱۷	۳۳/۸
	گلستان	۸۴	۲۴/۳
	خراسان رضوی	۶۶	۱۹/۱
	خوزستان	۴۷	۱۳/۶
	لرستان	۳۲	۹/۲
استان (اکتشافی)	تهران	۱۲۳	۳۷
	گلستان	۸۱	۲۴/۴
	خراسان رضوی	۵۳	۱۶
	خوزستان	۴۰	۱۲
	لرستان	۳۵	۱۰/۶

جدول ۲. توزیع پاسخ‌دهندگان بر اساس جنسیت، تحصیلات و شغل

ویژگی جمعیت شناختی	وضعیت	تعداد	درصد
جنسیت	مرد	۱۷۳	۵۲/۱
	زن	۱۵۹	۴۷/۹
تحصیلات	کارشناسی	۱۷۳	۵۲/۱
	کارشناسی ارشد	۱۳۶	۴۱
	دکتری	۲۳	۶/۹
سابقه شغلی	کمتر از ۵ سال	۶۹	۲۰/۸
	۵ تا ۱۰ سال	۱۲۳	۳۷
	۱۱ تا ۲۰ سال	۸۲	۲۴/۷
	بیشتر از ۲۰ سال	۵۸	۱۷/۵

در ادامه، روایی و اگر از طریق بررسی میزان ارتباط بین سازه‌ها (ابعاد نه‌گانه مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس) در تحلیل عاملی تأییدی، مورد سنجش قرار گرفت. با توجه به پیشنهاد کلاین (۲۰۱۱)، در صورتی که میزان ارتباط بین سازه‌ها کم‌تر از ۰/۸۵ باشد، روایی و اگر نیز، مورد تأیید است.

مدل‌سازی معادلات ساختاری علاوه بر برآورد ضرایب مستقیم قابلیت آن را دارد تا اثرات غیر مستقیم متغیرها بر هم‌دیگر را نیز تعیین و برآورد نماید. آثار غیر مستقیم به این دلیل به‌وجود می‌آید که یک متغیر می‌تواند به‌عنوان متغیر میانجی، رابطه بین متغیرهای دیگر را تعدیل کند. مجموع اثرات مستقیم و غیر مستقیم بر متغیر وابسته، اثرات کل آن را تشکیل می‌دهد که با توجه به نتایج جدول و خروجی نرم افزار لیزرل، مشخص شد ضریب اثر مستقیم متغیر پیشایند بر متغیر نتایج برابر ۰/۴۳ و اثر غیر مستقیم متغیر پیشایند بر متغیر نتایج به واسطه متغیر فرایند برابر ۰/۲۹ بود که در نتیجه اثر کل حاصل مجموع این دو ضریب تأثیر برابر با ۰/۷۲ حاصل شد، که در این بین ممکن است متغیرهای دیگری نیز در این ارتباط دخیل باشند؛ لذا نتیجه از عدد ۱ که همان تأثیر کامل می‌باشد، کمتر است. در بعضی مواقع متغیرها بر هم فقط اثر مستقیم و یا فقط اثر غیر مستقیم دارند، در این صورت اثر کل با اثر مستقیم و یا اثر غیر مستقیم برابر است.

جدول ۳. میزان ارتباط بین ابعاد پرسش نامه مدیریت چند فرهنگی ورزش مدارس در تحلیل عاملی تأییدی

سیاستها	برنامه ریزی چند فرهنگی	توانمندسازی	آموزش	انگیزش	برنامه ریزی درسی	آگاهی فرهنگی	نژادپرستی	مقابله با	غنی سازی فرهنگی
سیاستها	۱								
برنامه ریزی چند فرهنگی	۰/۷۳	۱							
توانمندسازی	۰/۷۴	۰/۷۸	۱						
آموزش	۰/۸۱	۰/۷۴	۰/۸۲	۱					
انگیزش	۰/۷۱	۰/۷۱	۰/۷۳	۰/۷۸	۱				
برنامه ریزی درسی	۰/۷۵	۰/۷۲	۰/۸۱	۰/۸۰	۰/۷۳	۱			
آگاهی فرهنگی	۰/۷۸	۰/۸۰	۰/۷۵	۰/۷۶	۰/۷۵	۰/۷۳	۱		
مقابله با نژادپرستی	۰/۷۶	۰/۷۱	۰/۷۳	۰/۷۴	۰/۷۰	۰/۷۱	۰/۷۵	۱	
غنی سازی فرهنگی	۰/۷۳	۰/۸۲	۰/۷۹	۰/۷۶	۰/۷۲	۰/۷۳	۰/۷۶	۰/۷۲	۱

جدول (۴) ضرایب استاندارد شده اثرات مستقیم، غیر مستقیم و کل متغیرهای مکنون بر یکدیگر را نشان می‌دهد. کوهن و کوهن (۱۹۸۳)، به نقل از کلاین (۲۰۱۱)، عنوان می‌کنند، اگر تمامی ضرایب ساختاری در یک سطح مشابه از آلفا از نظر آماری معنادار باشند، می‌توان نتیجه گرفت، تمامی اثرات غیر مستقیم در همان سطح آلفا معنادار خواهند بود (کلاین، ۲۰۱۱). براین اساس، اثر غیر مستقیم پیشایند مدیریت چند فرهنگی بر نتایج مدیریت چند فرهنگی معنادار می‌باشد و در این میان، فرایند مدیریت چند فرهنگی نقش میانجی را ایفا می‌کند.

جدول ۴. ضرایب استاندارد شده اثرات مستقیم، غیر مستقیم و کل

متغیرها	اثر مستقیم	اثر غیر مستقیم	اثر کل
پیشایند - ◀	۰/۹۱	-	۰/۹۱
فرایند - ◀	۰/۷۶	-	۰/۷۶
پیشایند - ◀	۰/۴۳	۰/۲۹	۰/۷۲

بحث و نتیجه گیری

از جمله ویژگی‌های شاخص کشور ما، تنوع قومی و فرهنگی است. وجود تنوع قومی و فرهنگی در جامعه‌ی ایران می‌تواند به‌عنوان یک فرصت و پتانسیل برای توسعه‌ی اجتماعی و فرهنگی و توسعه در سایر زمینه‌ها گردد و در مقابل در اثر اعمال سیاست‌ها و مدیریت‌های ناصحیح می‌تواند زمینه را برای بروز تهدیدهای جدی ایجاد نماید. از این رو، لزوم روی آوردن به مدیریت تعلیم و تربیت با رویکرد چند فرهنگی در کشور آشکار می‌گردد تا زمینه را برای مشارکت‌پذیری عمومی، رهایی از تعصبات قومی و نژادی، گسترش عدالت آموزشی و تربیتی، تحقق حقوق

شهروندی و درنهایت انسجام و توسعه‌ی فرهنگی و اجتماعی فراهم سازد (پورموسوی و همکاران، ۱۳۹۹). اهداف مدرسه چندفرهنگی شامل: ایجاد فرصتهای متنوع و پویا برای فراگیران صرفنظر از قومیت؛ مذهب؛ بهره‌گیری از ظرفیت‌های بالقوه خانواده و جامعه‌ی محلی در تدارک فرصت‌های تربیتی؛ ایجاد فرصت‌های برابر برای مشارکت معلمان در جریان مدیریت مدرسه؛ تأمین منابع با رعایت اصل عدالت تربیتی و نظارت و ارزیابی مداوم بر آنها و ... است. این اهداف در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مورد توجه قرار گرفته است. طراحی و اجرای برنامه‌های درسی رسمی و ضمنی، مکمل، فوق برنامه و اوقات فراغت چند فرهنگی مبتنی بر اصول تعلیم و تربیت چند فرهنگی است و هدف اصلی طراحی برنامه‌های درسی حساس به فرهنگ و تنوع فرهنگی هست؛ هدف از انجام این پژوهش شناسایی و تبیین عوامل مؤثر بر استقرار مدیریت چندفرهنگی در ورزش مدارس بود؛ بدین منظور علاوه بر مطالعه پیشینه پژوهش و نظرسنجی از صاحب‌نظران با استفاده از تکنیک دلفی، از روش تحلیل عاملی اکتشافی و برای تأیید مؤلفه‌های شناسایی شده از روش تحلیل عاملی تأییدی مبتنی بر معادلات ساختاری استفاده شد، نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی پرسشنامه ۵۱ سؤالی مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس منجر به شناسایی نه مؤلفه شامل سیاست‌ها و خط و مشی، برنامه‌ریزی چندفرهنگی، توانمندسازی منابع انسانی، آموزش، انگیزش دانش‌آموزان، برنامه‌ریزی درسی، آگاهی فرهنگی، مقابله با نژادپرستی و غنی‌سازی فرهنگی ساعت ورزش شد که در مجموع ۸۰/۶۹ درصد از واریانس سازه را تبیین نمودند.

نتایج نشان داد توسعه مهارت‌های آموزشی، خودآگاهی معلمان، استفاده از سبک‌های متنوع آموزش و آشنایی معلم تربیت‌بدنی با مفهوم و اهداف آموزش چند فرهنگی، آشنایی با اقوام، لهجه‌ها، ادیان و مذاهب و پیشینه فرهنگی آن‌ها از عوامل مؤثر بر استقرار مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس بود. لطیفیان (۱۳۹۴) بیان می‌کند که توجه به آموزش چندفرهنگی در ابعاد مختلف، به‌عنوان یکی از مقوله‌های مهم نظام برنامه‌ریزی درسی ایران، به‌ویژه در نظام برنامه درسی تربیت‌معلم باید مورد توجه قرار گیرد. نتایج حاصل از داده‌های کمی پژوهش پرکینس^۱ (۲۰۱۲) نشان داد که معلمان از آگاهی، دانش، مهارت و نگرش چندفرهنگی در زمینه‌ی آموزش چندفرهنگی برخوردارند ولی در مصاحبه‌های که با این معلمان که از دانشگاه‌های مختلف بودند به این نتیجه رسیدند که معلمان اعتمادبه‌نفس کافی برای تدریس به دانش‌آموزان متنوع فرهنگی ندارند که آموزش می‌تواند برطرف‌کننده این محدودیت باشد. برگزاری دوره‌های ضمن خدمت و بدو خدمت اصول تدریس در کلاس چند فرهنگی و همچنین گنجاندن آموزش چند فرهنگی در محتوای رسمی دانشگاه فرهنگیان و دوره‌های مهارت‌آموزی می‌تواند از جمله پیشنهادات کاربردی برای افزایش دانش معلمان در حوزه مدیریت چندفرهنگی باشد. نکته‌ی حائز اهمیت که در میان تمامی مصاحبه‌های انجام شده مشهود بود این است که معلمان ورزش موفق در آموزش چندفرهنگی از یادگیری تجربی، به ویژه منابع اجتماعی محلی حداکثر استفاده را می‌برند. مطالعه‌ی گروه‌های قومی و فرهنگی، نه تنها در سطح ملی بلکه در سطح محلی نیز، بخشی از فعالیتهای معلمان موفق در آموزش چندفرهنگی است. آنها فراتر از دیوارهای کلاس درس می‌روند و از اجتماع محلی به‌عنوان آزمایشگاهی استفاده می‌کنند که دانش‌آموزان در آن می‌توانند مهارت‌های حرکتی، ورزشی، فکری، اجتماعی و فعالیت سیاسی خود را بهبود ببخشند. از سفرهای علمی برنامه‌ریزی شده و پروژه‌های تحقیقاتی فردی یا گروهی استفاده مینمایند. بررسی مداوم اجتماع محلی باعث شناخت از پویایی گروه‌های قومی و فرهنگی میشود و احترام نسبت به دستاوردها را افزایش میدهد. از بررسی‌های به عمل آمده می‌توان اینگونه نتیجه گرفت که برای ایجاد محیط آموزشی چندفرهنگی موثر، باید به آموزش و بازآموزش معلمان و دیگر کارکنان آموزشی توجه خاصی شود. در دستهای معلمی که از مهارت‌ها، نگرش‌ها، برداشتهای مثبت و پیشینه‌ی محتوایی لازم در محیط چندفرهنگی برخوردار نیست، مطالب کامل و دیگر اجزای برنامه آموزشی کارآیی ندارند. به همین دلیل مبنایست احساسات، نگرش‌ها و برداشتهای آنان نسبت به گروه‌های قومی، فرهنگی و زبانی روشن و تحلیل گردد.

از دیگر یافته‌های پژوهش و مؤلفه‌های تأثیرگذار بر مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس می‌توان به بحث "برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی" مبتنی بر اهداف چندفرهنگی اشاره نمود؛ توجه به اقتضات محلی و نیازهای ویژه دانش‌آموزان در برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی باید لحاظ شود، سازمان‌دهی و گروه‌بندی ورزشی دانش‌آموزان باید در گروه‌های متنوع فرهنگی صورت پذیرد و ارزشیابی تکوینی و نهایی دانش‌آموزان باید عادلانه و مبتنی بر توانایی‌ها و استانداردهای تعیین شده فارغ از رنگ و نژاد صورت پذیرد و همچنین گردش محتوای آموزشی بر اساس گونه‌های مختلف فرهنگی در کلاس درس تربیت‌بدنی توسط معلم باشد؛ در همین زمینه طاهریان (۱۳۹۶) بیان می‌کند با عنایت به مشکلات

^۱ Perkins

و چالش‌هایی که نظام آموزشی ایران (به‌عنوان یک جامعه چند فرهنگی) به خاطر حاکمیت یک برنامه درسی عام و همگانی و در نتیجه نادیده گرفتن تنوع و تکثر قومی، نژادی و فرهنگی این جامعه که با آن مواجه می‌باشد، لازم است که وجوه و ابعادی از یک رویکرد چند فرهنگی در نظام آموزشی و مقاطع تحصیلی مختلف آن مورد توجه قرار گیرد تا زمینه‌های لازم برای انطباق هر چه بیشتر برنامه‌های آموزشی و درسی با تفاوت‌ها و تنوعات فرهنگی و قومی دانش‌آموزان، ایجاد یادگیری عمیق و معنادار و کاهش بسیاری از هزینه‌های ناشی از اتلاف و شکست تحصیلی فراهم گردد. جوهال (۲۰۱۰) نیز در پژوهش خود دریافته است که از طریق کاربرد موضوعات و پدیده‌های فرهنگی و استفاده از روش‌های تدریس مرتبط آثار تبعیض و برخوردهای کلیشه‌ای را از میان برده و در توانمندسازی دانش‌آموزان و رشد مهارت‌های تفکر انتقادی آنان تأثیرات سازنده دارد؛ همچنین شیخوندی (۱۳۸۵) هم معتقد است برنامه‌ریزی درسی نقش تعیین‌کننده‌ای در تکوین و تقویت هویت‌های جمعی، جنسیتی، گروهی و قومی ایفاء می‌کنند و شرایط جغرافیایی و سیاسی در این زمینه اثرگذار است. از سوی دیگر، تأکید بر موانع و مشکلاتی که جامعه امروز ایران در ابعاد مختلف هویتی با آن مواجه است و ضرورت توجه به مقابله آموزشی و فرهنگی با آن کم یا بیش در آثار سایر صاحب‌نظران و پژوهشگران نیز به چشم می‌خورد. تمبل و استاسز (۱۹۹۹) نیز با اشاره به این نکته که جوامع بشری مختلف غالباً در صدد پیدا کردن راه‌هایی برای برخورد مثبت و سازنده با چالش‌های ناشی از تنوع و تکثر فرهنگی می‌باشند، تأثیرات آئین نام‌های برنامه درسی چند فرهنگی را مورد توجه قرار می‌دهند. بدین معنا که برنامه درسی چند فرهنگی از یک سو پنجره‌هایی را برای دانش‌آموزان جهت دیدن فرهنگ و علایق فرهنگی گروه‌های مختلف اقلیت فراهم کرده و از سوی دیگر، شرایطی را آماده می‌کند که دانش‌آموزان متعلق به گروه‌های اکثریت نیز می‌توانند خود را در آئینه این نوع برنامه درسی دقیقتر مشاهده نمایند.

حمایت جامعه و والدین از مدیران مدرسه عامل مهمی در تأثیرگذاری بر محیط و موفقیت مدارس چند فرهنگی خواهد بود (بانکز، ۲۰۰۴)؛ عمده‌ی مشکلات آموزشی نظیر افت تحصیلی و تکرار پایه و تعارضات و درگیری‌های بین دانش‌آموزان و بین دانش‌آموزان و معلمان و یا بین اولیا و معلمان مربوط به مدارس چند فرهنگی است و عدم مدیریت صحیح جامعه‌ی کوچک مدرسه با بافت متنوع فرهنگی زمینه را برای گسست اجتماعی و فرهنگی در درازمدت ایجاد خواهد کرد. در حال حاضر در نظام آموزشی ما حساسیت لازم در تخصیص نیروی انسانی جهت مدیریت و رهبری صحیح مدارس و کلاس درس چند فرهنگی وجود ندارد و یا حتی سرفصل خاصی مربوط به مدیریت یا تدریس در مدارس چند فرهنگی در برنامه‌های ضمن خدمت مدیران و معلمان مشاهده نمی‌شود؛ این موضوع نه تنها مدرسه را برای دستیابی به اهداف دچار مشکل می‌سازد بلکه مدرسه را به مکانی برای کشمکش‌های قومیتی و نژادی تبدیل خواهد کرد (پورموسوی و همکاران، ۱۳۹۹)؛ لذا با توجه به نتایج حاصل از پژوهش پیشنهاد می‌شود متصدیان امر برنامه‌ریزی آموزشی توجه بیشتری به مدارس چند فرهنگی در برنامه‌ها و سیاست‌های کلان آموزش و پرورش داشته باشند و با توجه به توانمندسازی و نیازمندی منابع انسانی به توسعه مهارت‌های مدیریت چند فرهنگی به آموزش‌های ضمن خدمت و گنجاندن مفاهیم چند فرهنگی در برنامه آماده‌سازی نومعلمان توجه بیشتر داشته باشند.

در نهایت، یافته‌های این پژوهش، می‌تواند حاوی نکات کاربردی با اهمیتی برای مدیران و تصمیم‌گیران ارشد تربیت بدنی آموزش و پرورش و سایر مدیران منابع انسانی در ورزش باشد. از این‌رو، به مسئولین امر در حوزه پرورشی و ورزش وزارت آموزش و پرورش توصیه می‌شود؛ برگزاری دوره‌های ضمن خدمت و بدو خدمت اصول تدریس در کلاس چند فرهنگی و همچنین گنجاندن آموزش چند فرهنگی در محتوای رسمی دانشگاه فرهنگیان و دوره‌های مهارت‌آموزی برای افزایش دانش معلمان ورزش در حوزه مدیریت چند فرهنگی ورزش مدارس باشد. بازنگری در محتوای کتب درسی و گنجاندن مفاهیمی با هدف آشنایی دانش‌آموزان با تفاوت‌های فرهنگی اقوام و آشنایی با اقوام مختلف کشور و ویژگی‌های فرهنگی آن‌ها از دیگر موارد مهم و کاربردی در حیطه آموزش می‌تواند باشد. همچنین باید متصدیان و مدیران فوقانی و تصمیم‌گیر وزارت آموزش و پرورش نگاه ویژه‌ای به مدارس چند فرهنگی داشته باشند و با تقویت و تجهیز این مدارس به صورت عادلانه باعث ایجاد همدلی در کشور و جلوگیری از شائبه‌های تبعیض نژادی شوند.

منابع

۱. افضل‌ی، سعیده، صادقی، علی رضا، موسی پور، نعمت‌الله، قادری، مصطفی. (۱۴۰۱). ارزیابی ابعاد سواد چندفرهنگی دانشجومعلم‌ان دانشگاه فرهنگیان. مطالعات آموزشی و آموزشگاهی، ۱۱(۱)، ۴۲۷-۴۴۸.
۲. پورموسوی، احمد؛ عبدالهی، بیژن؛ نوه ابراهیم، عبدالرحیم؛ عباسیان، حسین (۱۳۹۹). ارائه مدل مناسب مدیریت چند فرهنگی در مدارس ابتدایی ایران، مجله‌ی علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز، شماره‌ی ۹، صص: ۲۴-۱.
۳. حمیدی زاده، کنایون، فتحی واجارگاه، کوروش، عارفی، محبوبه، مهران، گلنار. (۱۳۹۸). آموزش چندفرهنگی در مدارس؛ تأملی در تجربه‌ی ایده‌آل معلمان موفق. مدیریت مدرسه، ۷(۱)، ۱۶۳-۱۸۱.
۴. خاکباز، عظیمه سادات. (۱۳۹۹). جایگاه آموزش چندفرهنگی در برنامه‌ی درسی ریاضی دوره‌ی اول ابتدایی «رویکردهای نوین آموزشی»، ۱۵ (۱): ۳۳-۵۸. doi: 10.22108/nea.2020.110870.1224.
۵. شیرکوه، م.، سید علی نقی کمال، خ. محمد کاظمی، ف. & جواد پور، ک. (۱۳۹۵). مدیریت آموزش چند فرهنگی در مدارس ایران: فراتحلیلی کیفی. مدیریت مدرسه، سال چهارم، ۸۷-۸۰.
۶. مقبولی (۱۳۹۱). رابطه بین ورزش و حفظ هویت فرهنگی دانشجویان ورزشکار شرکت کننده در مسابقات ورزشی دانشگاه‌های منطقه غرب ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان.
7. Banks and Banks. (2013). Define multicultural Education, at: <http://www.ncrel.org>.
8. Banks, J. A. (2008). Diversity, group identity, and citizenship education in a global age. *Educational Researcher*, 37 (3): 129- 139.
9. Gutmann, A. (2004). Unity and diversity in democratic multicultural education: Creative and destructive tensions. *Diversity and citizenship education: Global perspectives* (pp.71-98). San Francisco: Jossey-Bass.
10. Liu, X. (2022). Comparing multicultural education in China and Finland: From policy to practice. *Asian Ethnicity*, 23(1), 165-185.
11. Saxena, A. (2011). *The sociology of sport and physical education*. Pinnacle Technology.
12. Sleeter, C. E. (2014). An analysis of multicultural education in the United States. In *Multiculturalism in Education and Teaching* (pp. 57-82). Routledge.
13. Venäläinen, S. (2010). Interaction in the multicultural classroom: Towards culturally sensitive home economics education. PhD Dissertation at University of Helsinki.